

BOSNAVÎ MEHMED NECİB'İN SÜBHA-YI SİBYÂN ŞERHİ HEDİYYETÜ'L-İHVÂN'ININ ÜSLÛB VE METOD AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Atabey KILIÇ

Erciyes Üniversitesi, Kayseri / Türkiye

Muhammet KAYA

Erciyes Üniversitesi, Kayseri / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Klâsik Türk Edebiyatı, manzum sözlük, Sübha-yı Sıbyân, Hediyetü'l-İhvân.

ÖZET

Manzum sözlükler genellikle bugünkü ilköğretim seviyesine denk gelen çocukların Türkçe kelimelerin Arapça ve Farsça karşılıklarını öğrenebilmeleri için kaleme alınmış eserlerdir. Bu eserlerin faydaları arasında çocukların aruz bilgisini pekiştirmeleri de bulunmaktadır. Klâsik Türk Edebiyatı alanında tespit edebildiğimiz kadarıyla 50'den fazla manzum sözlük vardır. Yakın zamana kadar yapılan çalışmalara baktığımızda manzum sözlük şerhlerinin göz ardı edildiğini görmekteyiz. Hâlbuki Klâsik Türk Edebiyatı'nda manzum sözlük şerhleri ayrıca ilgilenilmesi gereken eserlerdir. Bizim bu çalışma ile amacımız şârihin bir manzum sözlük şerhi olan Hediyetü'l-İhvân'daki üslûbu ve metodu hakkında bilgi vermek olacaktır. Çalışma çerçevesinde manzum sözlüklerden söz edilecek, bunların Klâsik Türk Edebiyatı'ndaki yeri ve önemi üzerinde durulacaktır. Ardından Hediyetü'l-İhvân ve şârihi ile ilgili bilgiler verilecek, Hediyetü'l-İhvân üslûb ve metod yönünden değerlendirilecektir. Hediyetü'l-İhvân manzum sözlüklerimizden Sübha-yı Sıbyân'ın şerhidir. Türkçe-Arapça manzum sözlüklerimizden Sübha-yı Sıbyân özellikle 19.yy.da sıbyân mekteplerinde ders kitabı olarak okutulmuştur. Sübha-yı Sıbyân şerhi olan Hediyetü'l-İhvân Bosnavî Mehmed Necib tarafından yazılmış ve 1840-1903 yılları arasında 6 kez basılmıştır. Eserde yazar geleneksel şerhlerde olduğu gibi önce metni vermekte, ardından metinle ilgili gramer bilgilerini sıralamakta ve bu konu ile alâkalı söyleyebileceği başka türlü ne varsa onları eklemektedir.

Key words: Classical Turkish Literature, verse dictionary, Sübha-yı Sıbyân, Hediyetü'l-İhvân.

ABSTRACT

Verse dictionaries were written for primary school students to teach meaning of Turkish words in Arabic and Persian. This work utilities for children is giving more prosody knowledge. We saw that the number of verse dictionaries in Classical Turkish Literature is more than 50. If we look at sources we see that verse dictionaries' commentaries are not studied. However, in Turkish Literature it is important to study verse dictionaries' commentaries. Our aim with this study is giving information about Hediyyetü'l-İhvân its author's working and method in it. In this study we will be mentioned about verse dictionaries, we will focus on their places and significance in Classical Turkish Literature. Then will be given the information about Hediyyetü'l-İhvân and its author, Hediyyetü'l-İhvân will be evaluated in terms of wording and method. Hediyyetü'l-İhvân is the commentary or verse dictionary Sübhay-ı Sıbyân. It is an Turkish- Arabic verse dictionary and used as a text book at primary schools especially in 19th century. Hediyyetü'l-İhvân, commentary of Sübhay-ı Sıbyân was written by Bosnavî Mehmed Necîb and it was published 6 times between 1840-1903. Writer gives text as in traditional commentary books then gives information about text grammar knowledge and adds every thing about this subject.

**OSMANLI DEVLETİ VE ORTA ASYA HANLIKLARI ARASINDA
YAZMA ESERLER TAKASI: SÖMÜRGEÇİ GÜÇLERE KARŞI
MANEVİ MİLLİ BİRLİK**

Dilorom HAMROEVA

Özbekistan Bilimler Akademisi, Dil ve Edebiyat Enstitüsü/Özbekistan

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Dönemi Yazma Eserleri, Orta Asya ile alakalar, kitap takası.

ÖZET

Özbekistan'daki Anadolu sahasına ait yazma eserler ve bazı tercümelemlerin çoğunluğu XVIII-XX. Yüzyıllar arasında Osmanlı Devleti Sultanları ve Orta